

Op Koers

BSOS - BasisScholen Onderwijs Schipperskinderen

Ledenvergadering

Op 25 maart 2010 hadden we de ledenvergadering BSOS, waar een behoorlijk aantal scholen vertegenwoordigd was. BSOS wil een pro-actieve vereniging zijn die het directe welbevinden van schipperskinderen wil behartigen. Dit is ook nadrukkelijk en visionair in ons visiedocument neergelegd. We realiseren ons dat we bergen moeten beklimmen en dan kunnen we niet op de vlakte blijven. Met andere woorden: als we het welzijn van alle schipperskinderen en hun scholen toekomstgericht willen dienen, dan moet alle hens aan dek! Vertaald: iedere belanghebbende is actief en pro-actief betrokken bij de vereniging. Wanneer die betrokkenheid en ambitie verdwijnt, kan BSOS niet functioneren. Deze notie hebben we heel nadrukkelijk gezamenlijk in de ledenvergadering verwoord. Daarbij was het goed om te ervaren dat er veel draagkracht is om de voornemens ook daadwerkelijk gestalte te geven.

Tijdens de ledenvergadering is het Strategisch Beleidsplan 2010-2013 besproken en vastgesteld. Het zal niemand verbazen dat dit plan naadloos aansluit bij onze vernieuwde visie. Ook de acties vanuit het Beleidsplan, die we samengebracht hebben in het Werkplan 2010-2011, werden besproken en vastgesteld. Beide documenten zijn via onze ver-

nieuwde (!) website www.bsos.nl te raadplegen. Ook de bij het Beleidsplan en Werkplan behorende Begroting 2010 is vastgesteld, nadat de Jaarrekening 2009 was besproken en geaccordeerd. Vast punt op de maartvergadering is de bestuursverkiezing. We hadden nog de vacature door het vertrek van Hanneke Ruige in 2009, terwijl Hans Hoogsteger in 2010 wil stoppen vanwege zijn studie en andere werkkring komende zomer. Daarnaast leeft er binnen het bestuur behoefte om een 5^e bestuurslid te benoemen, zodat we de bestuurstaken over meerdere schouders kunnen verdelen. Tot onze grote vreugde was collega Marian Gast van De Horizon uit Dordrecht bereid om in de vacature Ruige te treden. De vergadering ging daar unaniem en onder applaus mee akkoord. We heten Marian hartelijk welkom in het bestuur en zien uit naar een goede constructieve tijd met elkaar. Tegelijk bedanken we Hanneke voor het feit dat ze, ondanks dat ze officieel in maart 2009 terugtrad, de financiën tot en met 31 december 2009 heeft behartigd en nog steeds het zwemfonds beheert. Hans was bereid om nog even aan te blijven binnen het bestuur; inmiddels lijkt zich daar ook opvolging voor af te tekenen! BSOS kan dus bestuurlijk in de vaart blijven!

Uitgebreid hebben we tijdens de algemene ledenvergadering gesproken over

de sovatraining zoals deze door Het Kennisweb (voorheen Censis BO) gegeven wordt. Deze cursus voor starten de schipperskinderen in groep 3 is van hoog niveau en willen we als scholen graag op koers houden. De financiën lijken in een aantal gevallen echter voor veel tegenstroom te zorgen. Als bestuur hebben we de scholen geadviseerd om, in overleg met Het Kennisweb en het lokale internaat, te overleggen in welke mate ook de scholen kunnen participeren. Naast het inhoudelijke aspect hebben we unaniem gemeend ook zo nodig de schoolmiddelen voor de schipperskinderen als co-financiering mee te laten wegen in de goede voortgang van de trainingen.

Tenslotte vermelden we het feit dat we helaas afscheid moesten nemen van een zeer betrokken en actieve collega, Jacqueliën van Galen van de Sint Nicolaaschool uit Nijmegen. Door de sluiting van het internaat heeft zij na de zomervakantie geen schipperskinderen meer op haar school. De betrokkenheid bij en de verantwoordelijkheid voor de goede overdracht van de schipperskinderen gaf Jacqueliën gestalte door de directeur van de nieuwe 'schippersschool' Sam-Sam, collega Magda van Dijk, mee te nemen naar onze ledenvergadering. We zijn blij dat de samenwerking in deze regio op deze manier vertegenwoordigd blijft.

Visiedocument

BSOS heeft in november 2009 een visionaire visie neergelegd. We hebben daarbij, los van ons organisatiebelang als BSOS, ingestoken op de onderwijskundige ontwikkelingen die er de komende jaren zullen zijn. Onze zorg was en is de goede positie van elk schipperskind waar het om het welbevinden gaat. Het moet gewoon met ieder schipperskind goed gaan op de basisschool. Daarbij is het niet van belang of BSOS toekomst heeft; welke nieuwe organisatie er dan wellicht ook moge komen, als

het maar goed gaat met de schippertjes. Begin maart voerden we naar aanleiding van ons visiedocument een boeiend en fundamenteel gesprek met de onderwijsinspecteur. In dit gesprek gaf hij aan het visiedocument een stuk met inhoud te vinden, dat duidelijk geschreven is vanuit de visie op de toekomst van het onderwijs. Het onderwijs aan schipperskinderen heeft daarin een duidelijke plaats. De inspecteur heeft ons geadviseerd de ontwikkelingen scherp te volgen, veel met andere belanghebbende organisaties te communiceren en als scholen nadrukkelijk en actief beleid

ten aanzien van schipperskinderen te blijven ontwikkelen. Daarbij gaf hij aan om gebruik te maken van de autonomie van elke school en ondernemend in het

geheel te staan. Niet alleen als organisatie BSOS, maar vooral ook als individuele school. Vervolgens was er een gesprek met het voltallige bestuur van LOVT. Bij deze bestuursleden leefden veel vragen. Voor ons als onderwijzers was dat niet verbazingwekkend, omdat je insider moet zijn om te weten welke ontwikkelingen er in onderwijsland op stapel staan en hoe we daar met onze schippersleerlingen pro-actief op willen reageren. Er ontstond naar aanlei-

ding van de vragen een boeiend en diepgaand gesprek, waarbij we al pratend meer en meer duidelijkheid kregen over de koers van BSOS. De ontwikkelingen in onderwijsland, zowel onderwijsinhoudelijk als voorwaardelijk, vragen om een totaal nieuwe benadering die we met onze visie hebben willen neerleggen. De LOVT-bestuurders begrepen dat en toonden als ouders begrip voor de koers die we willen gaan. Tijdens het gesprek bleek ook dat er nog een flink aantal

schipperskinderen is dat niet bij BSOS bekend is. Ook weten jonge varende ouders lang niet altijd naar welk internaat en welke school hun kind uiteindelijk zal gaan. Deze feiten zal BSOS nadrukkelijk meenemen in de gesprekken met de officiële wetgevende organisaties. Dit gesprek heeft zeker bijgedragen aan ontwikkeling van onze voortgaande BSOS-visie! De komende maanden zullen we met meerdere organisaties dergelijke gesprekken voeren.

Even voorstellen

In 1997 ben ik, Marian Gast-Onderdijk, als interne leerlingencoördinator en adjunct gaan werken op De Horizon in Dordrecht. Een protestants

christelijke school in het centrum van de stad met een heel diverse populatie: kinderen uit de binnenstad, kinderen uit een aangrenzende wijk, maar ook kinderen van varende ouders. Toen nog zo'n 100, nu nog een kleine 40. Doordat leerlingenzorg mijn werkgebied werd, kreeg ik ook de 'zorg' voor schipperskinderen. Een voor mij onbekende maar boeiende groep kinderen. Ik maakte kennis met het fenomeen schippersinternaat, maar ook BSOS. Dit in de vorm van de bijeenkomsten die twee keer per jaar worden georganiseerd in het kader van deskundigheidsbevordering voor leerkrachten. Daar werd mijn kennis over en bekendheid met de schipperswereld al snel groter. Na verloop van tijd nam ik, namens de toenmalige directeur de heer C. van Leuzen, regelmatig deel aan het directieoverleg van BSOS. Toen ik in 2004 zelf directeur van De Horizon werd was BSOS mij al vertrouwd. Het was plezierig om de bijeenkomsten te bezoeken en ik voelde en voel een flinke betrokkenheid bij het schipperskind. Toen er vacatures in het bestuur van BSOS ontstonden heb ik gespeeld met de gedachte om me kandidaat te stellen, maar... Druk, druk, druk en... kan ik wel voldoende bijdragen... heb ik genoeg ervaring? Dat waren de overwegingen die me een tijd van de beslissing afhielden. Toch heb ik de stap

genomen om, na een zeer enthousiast aandringen van de voorzitter, me kandidaat te stellen voor het bestuur. Ik voel me verantwoordelijk voor de schipperskinderen op mijn school, wil me daar voor inzetten, dus waarom niet voor en met die andere collega's die zich inzetten voor deze weliswaar kleiner wordende, maar specifieke groep kinderen? Op de ledenvergadering van 25 maart jl. ben ik toegetreden tot het bestuur. Ik hoop in deze kleine enthousiaste groep mijn steentje zo goed mogelijk te kunnen bijdragen.

Doorkijkje

**Ds. Joh. Groenewegenschool
Werkendam**

Ds. Joh. Groenewegenschool

Schipperskinderen aan boord

De Ds. Joh. Groenewegenschool in Werkendam is een basisschool, waar momenteel 600 leerlingen dagelijks basisonderwijs ontvangen. Onze school behoort tot de reformatorische denominatie. Dat betekent dat het Woord van God, de Bijbel, voor alle onderdelen van ons onderwijs bepalend is. Daarbij gaat het over onderwijsinhoud, maar ook over de manier waarop we zowel de cultuur als de structuur van de school inrichten. De levensbeschouwelijke identiteit van de school is ook bepalend voor de manier waarop we binnen de maatschappelijke context 'school' willen zijn en ons daar ook horizontaal en verticaal over verantwoord. Tijdens de huidige schoolplanperiode hanteert de school als missie, dat we een eigentijdse ontwikkeling willen bieden die past bij ieder kind en bij iedere leerkracht. Bepalend is daarbij de visie, waarbij de leerkracht handelt vanuit het

pedagogisch quintet (Ter Horst). Dit geeft ook gevolgen voor de manier waarop we met schipperskinderen omgaan. Juist ook door de grote ervaring in onderwijs en opvoeding aan wal- én schipperskinderen kent de school terzake deskundige leerkrachten. De Groenewegenschool heeft elk jaar zo'n tachtig tot negentig schipperskinderen aan boord. Deze kinderen wonen in de schoolweken vrijwel allemaal in het christelijk schippersinternaat 'De Merwede', dat op loopafstand van de school gehuisvest is. Overigens bestaan er geen juridische banden tussen school en internaat; beiden gaan uit van aparte verenigingen. Naast de ingeschreven schippersleerlingen zijn er elk jaar enkele tientallen varende kleuters (momenteel 25), die als gastkleuter hartelijk welkom zijn. De school houdt in de samenstelling van de kleutergroepen bewust ruimte voor varende kleuters, om hen op een effectieve en warme manier deel te laten nemen aan het vroegschoolse basisonderwijs. Werkendam heeft een grote binnenhaven. Volgens de gemeente heeft Werkendam het hoogste aantal binnenvaartschepen waar het om het aantal geregistreerde schepen per thuishaven gaat.

De komende jaren wordt de havencapaciteit verder uitgebreid, terwijl er plannen zijn om een derde haven aan te leggen. Dat kan ook consequenties voor de onderwijsdeelname van schipperskinderen hebben. Hoewel de economische recessie ook in de havenactiviteit van Werkendam sporen trekt, is er nog steeds sprake van ondermeer een sterke afbouwfunctie van nieuwe binnenvaartschepen. Juist vanwege deze functie komt het herhaaldelijk voor dat schippersgezinnen gedurende een langere periode (soms langer dan een jaar) tijdelijk in Werkendam wonen. De kleuters in deze gezinnen nemen dan ook structureel aan ons kleuteronderwijs deel. Het is nadrukkelijk beleid van onze school om varende kleuters zoveel mogelijk binnen boord te hebben. Dit beleid is enerzijds ingegeven door onze identiteit, terwijl we ook ervaren dat bij frequente deelname varende kleuters nadrukkelijk op niveau ontwikkelen; niet in de laatste plaats op sociaal en emotioneel gebied. Varende kleuters worden vanaf groep 1 ingedeeld in een 'eigen' groep. Zij blijven deel uitmaken van deze vaste groep tot minimaal groep 5. Frequente deelname aan ons onderwijs geeft niet alleen tijdens de kleuterperiode een vastere ontwikkelingskoers aan deze kleuters; ook bij de definitieve inschrijving op onze school komt elk schipperskind in een groep die volledig

bij het schipperskind bekend is en dus ook veel veiligheid biedt. Naast de entree in het schippersinternaat geeft dit in ieder geval binnen het opvoedingsmilieu van de school een stuk extra stevigheid. Juist in een vaak sociaal-emotioneel heftige periode voor de schipperskinderen. Groot voordeel van frequente aanwezigheid van varende kleuters is ook dat we alle instromende schipperskinderen in de groepen 3 al goed kennen. Dat garandeert ook een betere aansluiting van het leerkracht handelen naar ieder kind, vanaf de eerste schooldag! De Groenewegenschool is trots op de onderwijsdeelname van veel schipperskinderen. Zij geven niet alleen een extra accent aan het schoolbeleid, maar ze bieden ons ook kansen om in een meer complexe situatie goed onderwijs te bieden aan elk kind, ongeacht of het wal- of schipperskind is.

Schipperskinderen geven beleidsmatig tevens een extra impuls aan ontwikkelingen in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en passend onderwijs. De extra bekostiging die de school ontvangt voor schipperskinderen willen we ook doelgericht inzetten om een hoge kwaliteit te realiseren, terwijl het tegelijk een prikkel is om toekomstgericht beleid verder te ontwikkelen. Om die reden herkent de Groenewegenschool zich ook sterk in de nieuwe toekomstvisie van BSOS. De school ziet dat de beleidsbakens moeten worden verzet en dat aantoonbaar en effectief gewerkt moet worden aan een nog betere begeleiding van elke (schippers)leerling. Daarbij ziet de school de noodzaak om bewust in te steken op de ontwikkeling gedurende de gehele basisschoolperiode, zodat een optimale begeleiding geboden kan worden binnen ieder onderwijszorg-arrangement. Voor de Groenewegenschool vormen de ouders van schipperskinderen een belangrijke doelgroep. We vinden een open en relatiegericht contact met ouders van grote waarde. Als school hebben we de visie dat school en ouders ieder een eigenstandige verantwoordelijkheid hebben, die voortdurend op elkaar afgestemd dient te worden. Daarom worden avonden zodanig belegd dat alle ouders aanwezig kunnen zijn. In het kader van bijvoorbeeld een audit worden ook nadrukkelijk schippersouders uitgenodigd om daaraan een actieve bijdrage te leveren. Verder zijn er enkele malen per jaar inloopmorgens voor schippersouders, waarbij we met elkaar

de gang van zaken binnen de school bespreken. Juist omdat ouders van schipperskinderen de dagelijkse mogelijkheid tot fysiek contact met de school missen, vormen de inloopmorgens een uitermate waardevolle aanvulling. Blijkens de laatste ouderenquête waarden schippersouders deze contacten hoog. De contacten met het internaat zijn functioneel. Contacten rondom leerlingen voltrekken zich formeel met de ouders; alleen op verzoek en met toestemming van de ouders hebben we inhoudelijk kindcontact met medewerkers van het internaat. In het kader van ontwikkelingen rondom brede school, CJG en de preventieve begeleidingstrainingen van Het Kennisweb zullen de contacten naar verwachting de komende jaren worden geïntensiveerd en ook beleidsmatig meer afstemming krijgen. De Groenewegenschool, een basisschool die eigen-tijds én toekomstgericht passend onderwijs wil verzorgen voor elke leerling, ook voor elke schippersleerling! Met een deskundig en gemotiveerd team!

Ad Geuze, directeur

Peuterspeelzalen en VVE

In het landelijk onderwijsbeleid is veel aandacht voor 'voor- en vroegschoolse educatie', dat wil zeggen dat het belangrijk is dat kinderen al jong allerlei dingen leren. We hebben het dan gewoon over heel normale zaken als kennismaken met allerlei soorten speelgoed, spelletjes doen, liedjes zingen, luisteren naar verhaaltjes, het juiste woord leren om een voorwerp te benoemen. Kortom al die dingen die kinderen spelenderwijs oppikken. Het is echter niet zo dat alle kinderen in een situatie verkeren waar dit ook in voldoende mate gebeurt. Daarvoor zijn veel oorzaken te noemen, de thuissituatie, de taalvaardigheid van ouders etc. Lang geleden zijn o.a. daarvoor op allerlei plaatsen peuterspeelzalen gesticht. Ook de BSOS-scholen hebben doorgaans een peuterspeelzaal en schipperspeuters zijn daar zeer welkom. Langzamerhand is professionaliteit in het peuterwerk doorgedrongen. Er is op veel plaatsen sprake van steeds intensievere samenwerking tussen scholen en peuterspeelzalen. Vandaar dat de ledenvergadering van BSOS een onderzoek heeft gedaan

om eens in kaart te brengen hoe een en ander er in ons deel van het onderwijs er voor staat. Twee directeuren, Hans Hoogesteger en Marian Gast, hebben hun BSOS collega's verzocht een vragenlijst in te vullen die uit vier hoofd-categorieën bestond:

- algemene informatie over de peuterspeelzaal bij de school
- speciale VVE-programma's
- schipperskinderen en de peuterspeelzaal
- de samenwerking tussen school en speelzaal

We vinden het aardig om onze bevindingen aan u door te geven. Hoewel we geen compleet beeld kunnen geven, omdat een derde deel van de scholen niet heeft gereageerd op de vragenlijst.

Algemene informatie

Bij de helft van de scholen is een peuterspeelzaal aan de school verbonden, die zit dan ook nog eens in het gebouw van de school. De groepen bestaan uit zo'n 15 kinderen met (meestal) twee leidsters per groep. Die leidsters hebben allemaal een opleiding die varieert van SPW (sociaal pedagogisch werk) tot PABO (de opleiding voor leerkracht basisonderwijs). De helft van de speelzalen werkt met een 'onderwijsconcept' d.w.z. dat er gekozen is voor een bepaalde werkwijze. Er wordt dus goed over nagedacht hoe er in de peuterspeelzalen op een speelse wijze door uw peuter kan worden 'geleerd'.

Speciale VVE-programma's

Om de taalontwikkeling van peuters en kleuters te stimuleren zijn er diverse programma's ontwikkeld. Van de zes scholen die een peuterspeelzaal hebben, werkt de helft met zo'n speciaal programma en op twee scholen zijn speciale VVE groepen. De kinderen die op deze peuterspeelzaal komen spelen, zijn daar juist geplaatst om de taalontwikkeling extra te stimuleren.

Schipperskinderen

Mooi om te ontdekken is dat schipperskinderen op veel plaatsen welkom zijn, dat er voor hen speciale afspraken gelden (bv. per keer betalen of een strippenkaartstelsel). Trouwens ook op peuterspeelzalen van niet BSOS-scholen kunnen schipperspeuters heel vaak terecht. Ouders blijken regelmatig gewoon de stoute schoenen aan te trekken en met hun peuter te gaan vragen of ze welkom zijn op een speelzaal.

Samenwerking

Een ander aspect dat positief is: er blijkt overal waar peuters in een school naar de speelzaal gaan een goede samenwerking te bestaan tussen de peuterleidsters en de kleuterjuffen. En dat past dan precies bij een ander doel uit het landelijk onderwijsbeleid: de doorgaande ontwikkelingslijn.

Goed om te constateren dat hieraan ook in BSOS-verband wordt gewerkt.

Nieuws vanuit LOVT

Op 12 december heeft het LOVT afscheid genomen van voorzitter Sjak Klein en twee bestuursleden; Bouwe de Graaf en Levina de Herder. Ondertussen hebben we er al weer twee bestuursvergaderingen opzitten met onze nieuwe voorzitter Jikke van Terwisga-Zwaga en drie nieuwe bestuursleden: Myra Verburg, Marella de Waal en Maarten Peggeman. Met elkaar willen we ons inzetten voor de belangen van ons en onze kinderen: ouders met kinderen uit de trekkende beroepsbevolking.

Op 4 maart 2010 hebben LOVT en BSOS samen vergaderd in Utrecht. Met elkaar hebben we van gedachten gewisseld over het visiedocument 'Schipperskinderen in de toekomst'. Duidelijk is dat het belang van iedereen bij het schipperskind moet liggen. De eis van de overheid om een doorgaande lijn te bewerkstelligen van kinderen van 2-18 jaar en daar waar het BSOS zich richt op 2-12 jaar, dient een kind al heel jong op een school ingeschreven te staan. Als schippersouders weet je vaak nog niet, wanneer je oudste kind nog zo jong is, naar welk internaat/leefgroepshuis of pleeggezin het zal gaan. Het LOVT is dan een alternatief. De kinderen krijgen hier de specifieke leermiddelen en hebben een mentor om de ouders en kinderen daar in te begeleiden.

Ook is er gesproken over de Ronde Tafelconferentie. Hoewel de doelstelling ervan niet echt behaald is, was de algemene indruk positief en zal dan ook een vervolg krijgen. Het is goed om met elkaar in gesprek te blijven en meestal lost dat een hoop onduidelijkheden op. Blij is het LOVT dat het BSOS en het Kennisweb contact met elkaar hebben gezocht m.b.t. het voortzetten van de

SOVA-training op BSOS-scholen. Gekeken gaat worden of er ook een training kan worden ingezet voor onze prepubers, om de overgang van BO naar VO gemakkelijker te laten verlopen. Zo hopen we samen door te gaan met bruggen bouwen tussen ouders enerzijds en besturen, clusters en de overheid anderzijds.

Namens het LOVT,
Lenie Peggeman

Agenda

Datum	Vergadering
9 juni 2010	Bestuur
De Tijd, Utrecht	10.30-13.30 uur

BASISSCHOLEN ONDERWIJS SCHIPPERSKINDEREN

Colofon

Op Koers is bestemd voor leden van de vereniging BSOS (scholen, besturen), ouders/internaten en personen of organisaties die betrokken zijn bij het onderwijs aan schipperskinderen.

Op Koers verschijnt 3 keer per jaar.

Redactie
Ad Geuze
eindredactie Hanneke Schot

Vormgeving
Tonny Teuwisse

Verspreiding
KPC Groep

Redactieadres
J. Schot-Verschuure
Lieviershil 42
3332 RJ Zwijndrecht
E-mail: info@bsos.nl
Website BSOS: www.bsos.nl